

Luc Bonneux

Er is geen ei
gevonden dat iemand
ook maar een beetje
ziek had kunnen
maken

VINCENT BOON

Fipronihilisme

Magritte, Belg en surrealist, schilderde een reus-achtige pijp, en schreef eronder: *'Ceci n'est pas une pipe'* (dit is geen pijp). De geschilderde pijp was verbeelding, geen ding. Het fipronihilisme vermengde daarentegen beeld met realiteit. In morbide performances illustreerde het de doorgeslagen waanzin van de veiligheidscultuur. *Less than zero risk* was het surreële ideaal van de voedselveiligheid tijdens de fipronilcrisis. Tientallen miljoenen eieren werden vernietigd. 'Dit is geen voedsel.' Miljoenen kippen werden geruimd. 'Dit zijn geen dieren.' Pluimveehouders werden bedreigd met failliet. 'Dit zijn geen mensen.' Het was moeilijk beslissen wat het meest schokkend was aan de fipronilcrisis: de nihilistische vernietiging van geld, dieren en voedsel of het gebrek aan enige reactie daartegen.

Gisse jongens voegden aan het insecticide fipronil menthol en eucalyptus toe. Ze noemden het een biologisch middel tegen bloedluis bij kippen, een bloedzuigende mijt. Het middel was afdoende, na toepassing roken de stallen lekker fris. Bingo. Bio rijmt vaak op bedrog, zelden op biologie. Er gaat veel geld om in voeding: fraude is een constante bedreiging. In China en Spanje vielen doden door voedsel fraude. Strengere controle is daarom een noodzaak. Maar mogen we ook om rede, wetenschap en een proportionele reactie verzoeken? De hoeveelheid fipronil die zo in de eieren terecht kwam was, om de wielrenner Contador te citeren, *cero, cero, cero...*, en volstrekt ongevaarlijk. De veroordeling van Contador wegens deze minuscule hoeveelheid was overigens evengoed schandalig, een overwinning van nihilistisch cijferfetisjisme over rede en wetenschap. De duivel zit steeds in de

dosis. Er is geen ei gevonden dat iemand ook maar een heel klein beetje ziek had kunnen maken. Om de zeer lage alarmpremie te bereiken – wat nog iets anders is dan symptomen ontwikkelen – moest een jong kind vijf eieren van de slechtste batch eten. Vergiftiging door fipronil veroorzaakt eerst misselijkheid, braken en buikpijn. Voor iemand voldoende fipronil binnen had, was die allang aan het kotsen van te veel eieren.

Volgens gezondheidseconomen is geld inwisselbaar voor levensjaren. Wie geld spaart, spaart ook mensenlevens. Dat geld kan immers ingezet worden om levensjaren te kopen met anders onbetaalbare medicijnen. De fipronilcrisis toont ons, artsen, dat er meer dan genoeg geld is om alle werkzame medicatie tegen eender welke prijs voor eender welke patiënt te kopen. Als er tientallen miljoenen euro's kunnen worden besteed om zelfs geen minuut misselijkheid te besparen, mogen we die zeker besteden aan het redden van het leven van een enkele leukemiepatiënt. Anderszins kunnen we er als arts ook voor pleiten dat ambtelijk nihilisme en cijferfetisjisme worden vervangen door rede en wetenschap, zelfs als de magische toverwoorden voor verspilling 'preventie' en 'veiligheid' vallen. De burger hoort te weten dat er in ons voedsel heel veel zit wat ons kan doden, te beginnen met water. Een overdosis water is dodelijk. Maar bij een (te) lage dosis, is er geen enkel gevaar voor onze gezondheid. Wie dat echt niet geloofde, at dan maar enige weken geen eieren, met of zonder fipronil. Politie en justitie hoorden de schuldigen in de kraag te grijpen en te bestraffen. Je knoeit niet ongestraft met eten. Maar in termen van volksgezondheid was de fipronilcrisis zelfs geen fait divers. ■